

Alina Maria Dawidowicz (zd. Chwistek) – matematyczka ze Lwowa i Krakowa

Dedykacja: dla moich Profesorok matematyczek
Prof. Ewa Prylińska, IV LO Bydgoszcz
Politechnika Śląska w Gliwicach
Prof. Olga Macedońska
Prof. Janina Śladkowska-Zahorska
doc. Stanisława Bogucka-Kamińska

Seria: Profesorki Super-Babki
No: 11

Omawiana/Polecana książka:

Alina Dawidowicz: Zeschnięte liście i kwiat: wspomnienia,
Wydawnictwo Literackie, Kraków, 1989.

Słowa kluczowe: córka Leona Chwistka – interlokutora Witkacego, Lwowska Szkoła Matematyczna, malarka², filozofka, Politechnika Krakowska, książka „z kluczem”

Alina Maria Dawidowicz (z domu Chwistek) – ur. 31 października 1918, zm. 22 listopada 2007, to Bohaterka kolejnego odcinka serii. Była wieloletnią pracownicą Politechniki Krakowskiej. Uczelnię tę skończył ojciec autora eseju, dlatego jest ona szczególnie istotna dla piszącego. Była córką wybitnej osobistości Polski międzywojennej Leona Kazimierza Chwistka³ oraz Olgi Marii Chwistek (siostry Hugona Steinhausa). Jej ojciec Leon Chwistek, był malarzem, członkiem grupy formistów oraz filozofem, profesorem UJ oraz Uniwersytetu Lwowskiego. Mama pochodziła z Żydowskiej rodziny, była wszechstronnie wykształcona. Wujek Hugon Steinhaus to wybitny matematyk polski (pochodzenia Żydowskiego), jeden z twórców tzw. Lwowskiej Szkoły Matematycznej. Po wojnie działał we Wrocławiu. Zatem nasza Bohaterka miała z kogo czerpać wzory i oczywiście w naturalny, rodzinny sposób znalazła się w kręgach ludzi genialnych.

---

¹ <https://www.ptm.org.pl/zawartosc/sesja-naukowo-wspomnieniowa-w-100-rocznic%C4%99-urodzin-dr-aliny-dawidowiczowej-politechnika-kr>;

² <https://www.mocak.pl/cal-y-swiat-w-malych-obrazkach>; informacja o wystawie obrazów Bohaterki.

³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Leon_Chwistek; Leon Chwistek (1884–1944), wybitny filozof, matematyk, malarz i teoretyk sztuki. Krakowianin, w roku 1930 został powołany na katedrę logiki na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie.

Wyjątkowo w nagłówku stron dodano, że mamy **Rok Matematyki** ogłoszony przez Senat RP w grudniu poprzedniego roku.

Od młodości uprawiała amatorsko malarstwo. Miniaturowe obrazki zaczęła intensywnie malować po przejściu na emeryturę w latach 80. Nie sprzedawała swoich prac, rozdawała je znajomym i bliskim.

Omawiana książka została wydana w 1989 roku przez WL, cena to 670 starych złotych. Papier kl. III, już żółknie.

Eseje z niniejszej serii pisane są na podstawie książek z biblioteczki autora. Książki były gromadzone i czytane przez wiele lat. Nie jest łatwo je znaleźć, przeglądarka „Google” na hasło <<Pani Profesor, biografia>> nie daje zbyt wielu wyników. W antykwariatach też trudno jest coś dostać, jest to sfera ‘niszowa’. Przeważnie Panie Profesor to nie celebrytki i co zadziwiające – ogólnie kobiety naukowcy nie mają w ogóle miejsca w mediach – dlaczego? dlaczego?

Zatem wróćmy to omawianej książki: ma 216 stron, oraz wkładkę 27 fotografii na kredowym papierze m.in. rysunki Leona Chwistka, zdjęcia rodzinne, rysunek Brunona Schulza, wpis Karola Szymanowskiego do pamiętnika Bohaterki i inne. Wraz z Autorką książki idziemy **w korowodzie gigantów umysłu i woli** odrodzonej Rzeczypospolitej. Polska miała szczęście, akurat wtedy mieliśmy wysyp inteligentów, inteligentnych chłopów i robotników – dziesiątkami tysięcy...

Autorka opisuje drzewo genealogiczne rodziny np. rodzice ojca - Bronisław Chwistek i Emilia z Dunin-Majewskich. Dyplom doktorski dziadka Leona Majewskiego jest z roku 1841. Najstarszy zachowany dokument rodzinny jest z początku XIX wieku (testament). Autorka cytuje go na całej stronie: np.

„[...] ja Profesor Akademii Krakowskiej od 1760 roku [...] w roku 1742 urodzony, licząc rok życia siedemdziesiąty ósmy [...] dla uprzątnienia po śmierci moiej – majątku mego ...”

Z kolei Babcia Bohaterki – Emilia była malarką, uczennicą Matejki (!!). Nie każdy kto ma wybitnych rodziców zostaje także kimś wybitnym. Warto przeczytać całą książkę, aby dowiedzieć się jak Alina spożytkowała biblijne talenty.

Na stronie 29 mamy rozdział: dzieciństwo, lata szkolne i studenckie ojca – zatem podtytuł ‘wspomnienia’ jest szeroko rozumiany. Wspomnienia są pisane także na podstawie bliskich osób z rodziny.

Jak polecić książkę, jak zachęcić czytelniczki i czytelników, aby sięgnęli właśnie po tę akurat książkę. Cała seria jest unikalna. Nie można streszczać strona po stronie. Przez karty tej książki przemycają jeden po drugim ludzie wielcy z Krakowa i Lwowa, kilkudziesięciu...

Znana jest ‘figura’ Chwistek **kontra** Witkacy. Jak pisze Alina byli przyjaciółmi, którzy często dyskutowali na tematy filozoficzne. Dzisiejsza młodzież często nie chce słyszeć o filozofii, nie wiedząc, że właśnie ONI mogą ich nieźle urządzić!!! Dziś mamy „ponowoczesność” (przypadkowa zbieżność nazwy) – chodzi o wiek cybernetyki społecznej i budowy nowego „lepszego” świata. Wymienieni adwersarze spotykali się w Zakopanem. Dyskusje były rzeczowe, nacechowane jedynie wolą dojścia do prawdy...

Rodzinnie Bohaterki dobrze się powodziło. Mieszkali w Krakowie, ale często bywali w Zakopanem – przez całe letnie szkolne wakacje. Rodzice spotkali się po raz pierwszy tamże.

Rok 2019 jest Rokiem Matematyki

Mama Bohaterki studiowała filozofię w Krakowie i tam zaczęli się regularnie spotykać z Jej ojcem. Kolejne spotkanie miało miejsce w Paryżu. Mama studiowała tam francuski na Sorbonie (str. 37)!!! Znajomy Dunin-Borkowski zaczął mówić o „dziewczynie” ojca lekceważąco. Został wyzwany na pojedynek!!! We Francji Polacy bili się na szable w okolicach Grande-Roue. Wygrał Chwistek zranił przeciwnika w skroń i w ucho, tamten przeprosił, podali sobie ręce. Napisano o tym w lokalnej prasie. Wiedziała zatem o wielkiej miłości swoich rodziców. Ojciec był legionistą. Skończyła się pierwsza wojna światowa.

Rodzice pobrali się, urodziła się Alina. Ojciec pracował naukowo. Na stronie 49 czytamy:

*„W 1921 roku wyszła jego praca ‘Wielość rzeczywistości’, którą zaczął pisać jeszcze w Legionach. [...] Została wydana z zasilku Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w **Zakładzie Graficznym ‘Wisłoka’ w Jaśle**”
//!!!!!!! – ciekawe ile dostałaby **punktów** od dzisiejszych administratorów?//*

Ojciec doktorat obronił już w 1906, rozprawa nosiła tytuł „O aksjomatach”. Skończył matematykę i filozofię, ale doktorat chyba był z filozofii. W roku 1933 w wydawnictwie Gebethnera i Wolfa wydał pracę „Zagadnienia kultury duchowej w Polsce”. Kim zatem był bardziej? Matematykiem, Filozofem, Historykiem czy Malarzem?

W 1933 roku w Zakopanym, Witkacy wykonał portret naszej Bohaterki – miała 15 lat. Jak pisze Autorka: „moja córka Agnieszka gdy miała 14 lat, była bardzo podobna do tego portretu”.

Rodzina przeniosła się do Lwowa. Na stronie 121 czytamy:

„W 1933 ojciec zaczął się też bardzo interesować moim malarstwem. Zrobił kopię mojego obrazu przedstawiającego lalki”.

Miło jest wiedzieć, że rodzice cenią dziecko i wspierają je w różnych aspektach nauki oraz hobby. Inny cytat z Jej wspomnień:

Miałam to szczęście we Lwowie, że moje stosunki układały się dobrze zarówno z gronem nauczycielskim, jak i z koleżankami w szkołach, do których chodziłam – gimnazjum Zofii Strzałkowskiej (które miało wspaniały ogród) i gimnazjum Królowej Jadwigi, które ukończyłam. To drugie zwłaszcza uchodziło za szkołę, gdzie trzeba się uczyć. Odpowiadało mi to, nie zdawałam sobie sprawy dlaczego. Niedawno dopiero zetknęłam się ze zdaniem, które mi to wyjaśniło. Surowością – nie przesadną oczywiście – nauczyciel okazuje uczniowi szacunek, pobłażliwością – lekceważenie.

We Lwowie ojciec był profesorem, a Alina została studentką matematyki. Ojciec był także krótko prezesem oddziału Związku Plastyków we Lwowie.

Rozdział na stronie 170 pt. „Lato po maturze” zaczyna się tak: ‘W 1937 roku, po mojej maturze, pojechaliśmy z mamusią same do Zakopanego. Tatuś dołączył do nas pod koniec wakacji’. Bohaterka musiała studia przerwać. Wybuchła II wojna światowa.

Rok 2019 jest Rokiem Matematyki

Trzeba przeczytać dalej. Ojciec znalazł się w Rosji Sowieckiej i tam umarł. Ona wyszła za mąż za Stanisława Dawidowicza. Przenieśli się do Borysławia - miasta gdzie mieszkała moja mama. Może się spotkały. Urodziła się im się córka (20 września 1940 roku). Rodzina mamy musiała się ukrywać. Są dostępne na rynku książkowe wspomnienia Hugona Steinhausa jak i gdzie udało mu się ukrywać i przebywać. On się uratował. Polscy profesorowie byli prześladowani zawsze i wszędzie, w czasie tej wojny.

Strona 198; czytamy: w Drohobyczu pewien ksiądz wydawał Żydom świadectwa chrztu, [...] księdza wywieziono do Majdanka [...] Tam szybko umarł.

W 1944 gdy do Borysławia wkroczyli Sowieci – Alina została nauczycielką matematyki w liceum ogólnokształcącym (które ukończył mąż) – na krótko. W kwietniu 1945 wyjechali w kierunku Krakowa. Podróż trwała miesiąc. Zatem tuż po zakończeniu wojny znaleźli się i osiedli w tym mieście.

Strona 201: „Po wojnie walczyliśmy o mieszkania, o dyplomy, o zarobki, o doktoraty”.

Alina skończyła rozpoczęte studia na UJ. Skończyła matematykę. Obroniła doktorat. Pracowała jako wykładowczyni na Politechnice Krakowskiej.

Kolega Jej ojca Stanisław Ulam (matematyk), wyemigrował do USA, pracował na bombą wodorową. Inny polski naukowiec z Warszawy – pochodzenia Żydowskiego – Józef Rotblat (fizyk) pracował nad bombą atomową. Włączeni do zespołów jako umysły najwyższego poziomu!! Taki był poziom polskiej nauki. Absolwenci Uniwersytetu Poznańskiego złamali szyfr Enigmy. Dobrze, że Senat RP ogłosił rok 2019 – Rokiem Matematyki. Ciekawe jak oceniano, że poziom jest dobry (?) czy bardzo dobry (?).

Alina знаła świetnie niemiecki, zachęcał ją do tego ojciec, który sam znał go i przez pewien czas studiował w Niemczech. Nie chciał wpaść w Ich ręce – mówił ja ich znam, nie docenicie ich. Tłumaczyła prace naukowe i książki, właśnie z języka niemieckiego, w tym prace Węgrów pisane lub tłumaczone na niemiecki. Nie uzyskała habilitacji. Do emerytury pozostała starszym wykładowcą, ze względu na tłumaczenia, okresowo pracowała na pół etatu.

Warto przeczytać, przemyśleć. Jeszcze raz przewertować, zastanowić się. Sprawy poruszane są poruszające: rodzina, życie towarzyskie, spotkania znajomych, których łączą wspólne hobby, zamilowania, cele, życie naukowe, tradycje rodzinne, i wiele, wiele innych...

Jak patrzeć na świat, jak oceniać ludzi, jakich dobierać sobie przyjaciół, jak pielęgnować hobby, jak uczyć się języków obcych...

W korowodzie wielkich Polaków Bohaterka wspomina postacie: Prof. Włodzimierz Stożek z rodziną, ksiądz Stefan Pawlicki Profesor UJ, Bronisław Malinowski z rodziną, Antoni Słonimski, Emil Młynarski, Franciszek Smolka docent Uniwersytetu Lwowskiego, Prof. Stanisław Zaremba, August Zamoyski, Prof. Stanisław Estreicher (jako Rektora portretował go Leon Chwistek), Boy-Żeleński (str. 63), Zdzisław i Zofia Jachimeccy, Cybis, Mycielski (str. 71), Jacek

---

Rok 2019 jest Rokiem Matematyki

Malczewski, Kossakowie⁴, Xawery Dunikowski, Maria Dąbrowska, Juliusz Osterwa... oraz wyżej wspomniani i wielu wielu innych. O każdym jest choć kilka słów, o sytuacji w których ich spotkała, o wymianie myśli i opinii. Każdy Polak czuje się lepszy i bardziej dumny, że takich ludzi mieliśmy, a rodzi się też żal i wątpliwość – co w czasach dzisiejszych? Czy dzisiejsze elity umysłowe – nie mówię polityczne – dorównują tamtym? Warto odpowiedzieć sobie na to pytanie...

Zatem jeszcze raz: warto przeczytać polecaną książkę i przeanalizować ją w wielu aspektach!!

Słowo kluczowe „książka z kluczem” – dopiero na końcu można go znaleźć.

---

⁴ Str. 77: raz z mamą [...] pojechaliśmy bryczką w towarzystwie Zofii Kossak-Szczuckiej i jej męża kapitana Szatkowskiego.

Literatura uzupełniająca

1. Alina Dawidowicz: *Mozaika matematyczna*, Wiedza Powszechna, Warszawa, 1987.
2. Alina Dawidowicz: *Wspomnienie o Profesorze Stanisławie Gołąbie (1902-1980)*, *Zeszyty Naukowe. Matematyka / Uniwersytet Opolski*. Z. 31 (2003), s. 17-19. (Materiały XVI Szkoły Historii Matematyki "Algorytmy w dziejach matematyki", Turawa).
3. Marek Górlikowski: *Noblista z Nowolipek. Józefa Rotblata wojna o pokój*. Znak, Kraków, 2018.
4. Stanisław M. Ulam: *Przygody matematyka*, Prószyński i Spółka, Warszawa, 2001.
5. Hugo Steihaus: *Wspomnienia i zapiski*. Atut, Wrocław, 2002. (Aneks Londyn 1992 – wyd. I).
6. Józef Wojnarowski, Stanisław Zawiślak. "Kazimierz Kuratowski—Biography and Genesis of the Theorem on Planar Graphs." *Graph-Based Modelling in Engineering*. Springer, Cham, 2017. 233-246.

**7. Kazimierz Kuratowski: Notatki do autobiografii, Czytelnik, Warszawa
1981.**

WYBRANE ZDJĘCIA

{autorka zdjęć: Barbara Zawiślak}

**Politechnika Krakowska
im. Tadeusza Kościuszki**

Logo Politechniki Krakowskiej, gdzie
pracowała Bohaterka odcinka,
a którą ukończył ojciec autora niniejszego
odcinka

Budynek Główny Politechniki Krakowskiej przy ul. Warszawskiej

Główny Budynek Politechniki od placu
wewnątrz Campusu Centralnego

Widok na okolice – trwa rozbudowa okolic
nowego dworca kolejowego

Campus przy ulicy Warszawskiej,
w okolicach nowego Dworca Kolejowego
Kraków Główny jest całkowicie zabudowany.
W okolicach trwa budowa innych obiektów,
nie ma miejsca na dalszą rozbudowę. Dlatego
nowe budynki dla PK budowane są w nowej
dzielnicy nauki i firm innowacyjnych.

Warto by załączyć zdjęcia ze Lwowa, czy Zakopanego.

W serii będą jeszcze co najmniej dwie Panie Profesor ze Lwowa, zatem wtedy
ukazą się widoki dzisiejszego Lwowa.